

**Gijs van Reeuwijk –
7 Ontwikkeling samenwerking met DHM en andere partijen in het molenveld**

Ed van Gerven:

Gijs, we hebben het al een beetje gehad over wat je werk zo was bij de Rijksdienst. Maar je had natuurlijk in het molenveld te maken met allerlei partijen, hè, zoals bijvoorbeeld de Hollands Molen, de molenmakers en diverse soorten eigenaren, stichtingen. Kan je vertellen hoe het in de negentiger jaren toeging met die samenwerking met al deze partijen in het veld?

Gijs van Reeuwijk:

Ja, toen ik bij de Rijksdienst kwam... je komt natuurlijk in een rijdende trein. En dan merk je dat die trein niet zomaar op de plek zit waar hij dan staat eigenlijk. Dan zie je dus dat het hele functioneren is nog heel erg gerelateerd is hoe het met het molenbehoud is gegaan in Nederland, maar ook hoe het met andere monumenten is gegaan. En ja, wat zie je dan eigenlijk, dat natuurlijk in de begintijd, via het ministerie, Hollands Molen had toch een aardige invloed. Hollands Molen adviseerde eigenlijk de minister cq Rijksdienst, van: nou, jongens, er is een restauratie, wij adviseren de minister om daar geld voor beschikbaar te stellen. Dus per saldo waren zij eigenlijk een beetje de ambtenaren die ook over de verdeling van geld omgingen. Nou, dat was dus 1960, 1970, was dat nog wel het geval. Begin jaren 60 kwam natuurlijk de monumentenwet, dus toen werden dus vrijwel alle molens werden beschermd en toen werd... het Rijk zei ook, van: ja, wij gaan daar ook meer geld aan besteden, want het worden nu rijksmonumenten, maar dan kan het niet zo zijn dat een externe club een beetje bepaalt waar ja, wat dan eigenlijk het beleid is van de bedrijven en hoe het geld verdeeld wordt. Wij moeten verantwoording afleggen. Ja, wij moeten er ook voor staan. Dus toen kwam eigenlijk de Molenafdeling. Dus toen ging de Molenafdeling die taken naar zich toetrekken. En dat was, in ieder geval voor die mensen die toen werkzaam waren, kijk, een Heijdra, Korpershoek, Gunneweg, was dat nog niet heel eenvoudig. Keunen, die heeft er natuurlijk ook... die zat er ook al vrij vanaf het begin af aan zat die erbij... Die kregen natuurlijk een nog veel grotere taak, die gingen ook het geld verdelen. Maar daar was heel veel tegenstribbeling, bijvoorbeeld ook van de Hollandse Molen, want die raakte natuurlijk wel een heel groot stuk van zijn, ja, hoe noem je dit...

Ed van Gerven:

Bevoegdheid.

Gijs van Reeuwijk:

Bevoegdheid, aanzien, etcetera, raakten zij kwijt. Zij gingen toen niet meer met een gesprek, van: joh, wij zullen dat geld wel even voor u regelen. Want nee, dat had een rijksambtenaar, die zei: ja nee, dit is nu ons pakkie aan, hè. Dus die positie van de Hollands Molen, die werd minder. We zagen aan de andere kant ontwikkelingen bijvoorbeeld in Gelderland, een paar provinciale ambtenaren die zich (? 00:03:00) die zich bijvoorbeeld heel erg toen... de provincie ging daar ook technische adviezen maken en met name provincie Zuid-Holland, die had eigenlijk een eigen molenafdeling, hè, met de kamer, die dus daar in Zuid-Holland de adviezen ging afgeven dus de technische begeleiding ging doen. Ja, die verantwoordelijkheden wie zit aan de geldknop, wie adviseert, ja, dat gat strubbelingen en dat waren natuurlijk ook misschien nog wel een beetje de personen, kijk, een De Kramer, Korpershoek, maar bijvoorbeeld de Koning bij de Hosmolen ook, dat waren ook ego's, dat waren ook mannetjes die hun eigen winkeltje toch wel graag willen behartigen, dus dat ging niet altijd even geweldig. En dat is eigenlijk wel de situatie toen ik zo rond 1990 kwam, toen deed het Rijk gewoon al die plannen maken etcetera, dat lag gewoon aardig vast,

maar die sentimenten uit het verleden, van... die personen zaten er nog en die waren eigenlijk niet goed on speaking terms eigenlijk zo.

Ed van Gerven:

Heb je daar een voorbeeld van, zo'n wrijvinkje van zeg maar?

Gijs van Reeuwijk:

Ja, ik heb daar nooit direct altijd zo bijgezet, maar ik weet dat wel. Je hoort dat wel, dat dat... ja, dat...

Ed van Gerven:

Dat er veel kritiek...

Gijs van Reeuwijk:

Ja, ja, precies, precies. En je merkt ook bijvoorbeeld, kijk, ik zie dat wel in Zuid-Holland, hè, waar ze heel de tijd de trend geweest: als polderpaal naar beneden moet, nou, dan moeten we die scheplat maar wat gaan vijzelen. Nou, dat was een oplossing, maar wat eigenlijk veel beter was, was dat je het scheplat wat ging verdiepen, of vergroten, etcetera. Dat kon ook heel goed. Maar dat zat zo tussen de oren in Zuid-Holland, van: "nee, jongens we moeten die vijzelen", en dat ging hard tegen hard. Dat daar bepaalde restauraties bijzaten die, die, die... dat kwam gewoon tot stilstand, want men kon geen keuze maken, hè. Rijnlands Molenstichting die wou graag de provincie te vriend houden, maar ja, de Rijk gaf het geld. De Rijk hield poot stijf en ja, dan zie je dus uiteindelijk dat bijvoorbeeld daar, toen kwam een Jan Hofstra, en iedereen dacht: ha ha, fijn, nou kunnen we mooi leuk door, dat is echt een technisch goed iemand... en tot veelal verbazing in het Zuid-Hollandse gaf hij volledig het Rijk gelijk in technische berekeningen, en die zei: ja, nee, niets vijzelen, hier moet gewoon scheplat, want dat kan nog wel prima, dus dat was niet zo eenvoudig (? 00:05:30) en toen kon dat, dat merkte je daardoor, dat dus die scherpe kantjes gingen er ook af. Kijk, zo'n Jan Hofstra kwam daar, Vellekamp ging uiteindelijk met pensioen, dus die mannetjes uit het verleden die verdwenen. Ik zat bij de Rijksdienst, in het begin was er dus ook regelmatig overleg met de Hollandse Molen, of dan was de contactdag. Algemene vergadering, dan zeiden ze: Gijs, ga jij daar maar heen, want jij was er nooit... Kijk, een contactdag Hollands Molen, dat... in het verleden kwam ik daar natuurlijk wel als liefhebbend molenaar, maar daarna nooit meer. Kijk, als je dan bij de Rijksdienst, dan ben je daar niet als liefhebbend molenaar, dan ben je daar Rijksambtenaar en zo word je ook aangesproken en word je behandeld, etcetera. Dus dan ben je altijd in functie, je bent er nooit als liefhebber. Ja, je bent er wel als liefhebber, maar vaak wel...

Ed van Gerven:

Met de pet op van...

Gijs van Reeuwijk:

Met de pet op als Rijksambtenaar en je merkt dan gewoon dat vooral in het begin toen ik bij de dienst kwam, dat men zei, van: nou Gijs, ga jij daar maar heen, ga jij dat maar doen, dat is makkelijker. Ik was natuurlijk... ik had dat beladen gebeuren niet. Ik was wel jong, maar ik had natuurlijk ook met mijn Nepal ervaring, waar je natuurlijk ook heel veel met dorpen: moet je dan wel of niet water aanleggen? Ja, je had ook wel zulk soort dilemma's had je mee te maken gehad natuurlijk ook. Ook daar met ministeries dus het was voor mij niet allemaal, ondanks dat ik nog niet zo oud was, had ik daar wel ontzettend veel ervaring mee opgedaan, om toch ook een beetje met dat bijtje te hakken, van...

Ed van Gerven:

De diplomaat, omdat je natuurlijk diplomaat...

Gijs van Reeuwijk:

Ja, de diplomaat te vriend te houden, en dat is toch wel heel erg... had toch wel van belang geweest denk ik. En ik denk op dit moment is tie, ja, dat oud zeer dat is er niet meer denk ik gewoon, hè, maar toen was het echt Rijksdienst (? 00:07:22) Molen, het gaat... het schoppen tegen een Rijksdienst was een mogelijkheid bijvoorbeeld voor onze molen om zich te profileren ook wel. En dat was op microniveau, dus op het niveau van de molenliefhebbers etcetera, duidelijk, maar op groter niveau, dan begreep geen mens dat. Want die zeiden: ja, maar je bent toch... die molenmensen die zijn van het molenbehoud, je doet toch hetzelfde? Waarom ben je nu...

Ed van Gerven:

Dat is hetzelfde doel, ja, maar verschillende...

Gijs van Reeuwijk:

Ja, een bepaalde illusie. Dat werd buiten de (? 00:07:53) werd dat niet begrepen eigenlijk en ik denk dat nu, veel meer dat, ja, die gemeenschappelijk drive, van: jongens, nee, we staan daar boven het molenbehoud met verschillende petten op, maar wij staan daar allemaal voor het molenbehoud, dat dat veel duidelijker is.

Ed van Gerven:

En hoe ging het met de molenmakers bijvoorbeeld, Gijs? Want je vertelde ook al dat het op een gegeven moment niet zo veel werk was voor de molenmakers, maar later trok dat weer aan. Had je daar nog een speciale samenwerking mee?

Gijs van Reeuwijk:

Nou ja, kijk, je hebt natuurlijk wel de... je hebt de tijd (? 00:08:25) alsnog in de... in bedrijf waren, jaren '60, '70 toen natuurlijk poldermolens die nog aan het werk waren, korenmolens met name bijvoorbeeld de Achterhoek, of wat dan ook, die in Zeeland heeft nog vrij lang doorgewerkt. Dus er waren nog wat traditionele bedrijven die die molens nog steeds onderhielden. Maar je zag toen ook al de trend, die jaren '60, '70, dat het eigenlijk nog (? 00:08:44) geen molenmaker, andere delen ook niet. Dan kwam een molenmaker uit Groningen, dan is die bijvoorbeeld molenmaker (? 00:08:50), maar bijvoorbeeld Dorenbos heeft veel in Zeeland gewerkt, molenmaker Pol had ook veel in Zeeland gewerkt. Noord-Holland, hè, werkten ze ook. Hè, dus Meetdorp, ja die heeft molens tot hè, buitenland gebouwd natuurlijk ook, maar die was ook zo'n avonturier die overall door de hele landen aan het werk was. Maar dat kwam natuurlijk voort uit het feit dat er heel kleine (? 00:09:16) makersbedrijven meer over waren. En we zien al in de jaren '70, er komt dan meer geld, maar eigenlijk de bedrijven die zijn er niet meer. En dan zie je die eerste, maar was Heijdra, Keunen, Korpershoek, die gaan dan bij bedrijven langs die van ouds in de molenmakerij hadden gewerkt en inmiddels waterbouwkundig aannemer waren geworden of bouwkundig aannemer waren geworden, van: joh, willen jullie niet weer als molenmaker gaan werken? En dat... dat wordt aardig opgepakt dan ook, en daar zitten dan vaak in die bedrijven, zitten nog steeds wel werknemers die wel in de molens hebben gewerkt en dat pakt dus in heel veel gevallen goed uit. Er zijn ook wel voorbeelden waar het, ja, daar zijn nu de restauraties, (? 00:10:02) inmiddels alle ellende hebben we al weggewerkt, maar goedbedoelde timmerlui waar het niet in zat. Hè, misschien wel ooit een molenmakersbedrijf geweest, maar daar zat het dan niet in, maar heel veel bedrijven pakken het goed op en die zorgen wel voor die continuïteit, dus denk ik wel een hele actieve rol van het Rijk om die bedrijven te sturen en ook dat ze werk halen. Ik heb dat nu nog steeds, in mijn werk vind ik dat nog steeds heel belangrijk, heb ik toen ik bij de Rijksdienst was, maar ook nu als onafhankelijk adviseur... continuïteit bij die molenmakers vind ik heel erg belangrijk en je probeert ook heel vaak... ja, je hebt heel veel contacten met molenmakers, dus is er ergens... heeft een molenmaker minder werk, nou ja, dan heb je toch wel weer vaak een bepaalde klus. Dan zeg je: joh, er is een aanbesteding, nou, het zit niet echt direct in jouw werkgebied, maar

gewoon: jij zit om een klus verlegen, dus, nou, wil je ook niet meedoen met de inschrijving? En dan pakken zulk soort bedrijven... ja, het is natuurlijk ook... het wordt gedreven doordat ze graag werk willen houden, maar daarbij creëer je wel continuïteit in die bedrijven, continuïteit in werk, maar daardoor ook wel de wil om voor opleiding van nieuwe molenmakers te zorgen. Dus ik denk dat dat net langs, ook langs het randje. We hebben met de vrijwillig molenaars gezien, daar geloof ik ook op het moment dat weinig molenmakers of molenaarsvak was uitgestorven net op tijd, molenmakers is hetzelfde mee gebeurd, dus die kennis is net overgedragen en... als we natuurlijk in de omringende landen kijken, als we naar Denemarken of Zweden of Duitsland kijken, daar is het verloren gegaan kun je wel zeggen eigenlijk. Daar is natuurlijk die hele... Nou ja, wat was onze band met molenmakers, kijk, dat is natuurlijk altijd dubbel. Enerzijds schets ik natuurlijk kalm aan dat je probeert die jongens gewoon altijd aan het werk te houden, dat is natuurlijk ook in ons belang, goede molenmaker die goed werk aflevert. Nou, is goed voor het eindproduct, maar je hebt ook veel minder gezeur en gezeik. Hè, als dingen gewoon goed gaan, dan zegt tie: ja is geweldig, gaat hartstikke goed. Maar dat had op tientallen punten mis kunnen gaan, en nu heb je een molen die op een of andere manier niet functioneert, de dingen zijn niet goed gemaakt... heel slecht voor het proces natuurlijk. Dus dat is heel goed dat het zo gebeurt, maar daar zit natuurlijk toch ook wel een zekere afhankelijkheid en dan maak je daar geen misbruik van, want je moet met elkaar moet je het maken, maar je bent natuurlijk toch wel... min of meer afhankelijk van elkaar. En dat is met de molenmakersbedrijven ook. Want je kunt natuurlijk of bedrijven maken of maken of breken in principe, en daar wil je geen misbruik van maken, maar zo is het in de praktijk wel natuurlijk, hè. Kijk, natuurlijk heel vaak komt de vraag, van: nou, wie acht je daar geschikt voor om dit werk uit te voeren? Hè, en dan probeer je dat zo objectief mogelijk allemaal vorm te geven, maar dat is... dat is een taak, vroeger als Rijksambtenaar was dat al niet eenvoudig denk ik ook, en nu... nu ben je dan eigenlijk wel adviseur dus per saldo zou je dus helemaal, ja, verder op afstand staan, maar ik zie nog steeds daar wel een heel erg belangrijke taak weggelegd. En in bepaalde gevallen dan zeg ik soms ook wel eens: ja, ik ben er meer voor de molenmaker als voor de eigenaar, ook al word je door de eigenaar ingehuurd, en dat is niet... Ja, omtrent die molenmaker, die geven die continuïteit in het molenbehoud. Kijk, die eigenaar is een voorbijtrekkend persoon.

Ed van Gerven:

Ja.